

จดหมายข่าว (E-Newsletter: Agri. Policy Research)

งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตร

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1
ประจำเดือน มกราคม – เมษายน 2559

ความเบื้องต้น

โดย รศ.สมพร อิศวิลานนท์ และ ดร.ปิยะทัศน์ พาหอนุรักษ์
สถาบันคลังสมองของชาติ

จดหมายข่าว “งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตร” นี้ได้จัดทำขึ้นเป็นปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ข้อสรุปที่สังเคราะห์จากการถอดประเด็นที่สำคัญในรายงานวิจัย ภายใต้การสนับสนุนทุนวิจัยจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในความดูแลของสำนักประสานงาน “งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตรและเสริมสร้างเครือข่ายงานวิจัยเชิงนโยบาย” สถาบันคลังสมองของชาติ

ในจดหมายข่าวฉบับที่ 1 นี้ ได้นำเสนอเนื้อหาประเด็นที่น่าสนใจด้านการจัดการที่ดินในงานวิจัยเรื่อง “ปัญหาการอนุรักษ์พื้นที่ป่าและการจัดการที่ดิน: ยุทธศาสตร์ที่ต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อความมั่นคงของชาติ” โครงการวิจัยนี้เป็นศึกษาโดยนักวิชาการอาวุโส โดยทบทวนวรรณกรรมนโยบายการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้และการจัดการที่ดินที่สำคัญ ตลอดจนวิเคราะห์ถึงวิธีปฏิบัติ ปัญหาและอุปสรรค เปรียบเทียบกับกรณีศึกษาจากต่างประเทศ เพื่อเสนอเป็นยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้และการจัดการที่ดินทำกินที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ซึ่งปัจจุบันนี้ปัญหาดังกล่าวเป็นประเด็นที่สำคัญที่ควรให้ความสำคัญต่อการจัดทำแผนนโยบายระยะยาวของประเทศ

เนื่องจากเนื้อหาผลการศึกษาส่วนหนึ่งมาจากการทบทวนวรรณกรรมในรูปแบบของกฎหมายตั้งแต่ พ.ศ. 2481 มติคณะรัฐมนตรีภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 และคำแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา และเหตุการณ์ที่สำคัญ ซึ่งบางชิ้นเป็นเอกสารที่หายาก สำนักประสานงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจดหมายข่าวฉบับนี้ จะช่วยเผยแพร่และก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย ซึ่งจะเป็นกลไกช่วยขยายผลผลิตงานวิจัยให้ก้าวไปสู่การสร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นตามมากับสังคม ✨

ปัญหาการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้และการจัดที่ดินทำกิน: ยุทธศาสตร์ที่ต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อความมั่นคงของชาติ

ศึกษาโดย โสภณ ชมชาญ และคณะ

“...รัฐได้มีนโยบายการจัดที่ดิน
ทำกินให้ประชาชนมาตั้งแต่
พ.ศ. 2480 อย่างต่อเนื่อง...
...แต่ไม่สามารถตอบสนอง
ความต้องการที่ดินของ
ประชาชนได้...”

“...ยังคงมีประชาชนที่มีปัญหา
ที่ดินทำกิน 3 กลุ่มคือ
ผู้ไร้กรรมสิทธิ์ 480,000 ราย
ผู้ไร้ที่ดินทำกิน 1 ล้านราย และ
กลุ่มผู้เช่าที่ดิน 2.6 ล้าน
ครัวเรือน...”

การอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ของชาติเป็นนโยบายสำคัญที่รัฐบาลได้กำหนดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2481 จนถึงปัจจุบัน โดยการตราเป็นกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี และระเบียบต่างๆ รวมทั้งได้กำหนดเป้าหมายไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509) ให้จำแนกพื้นที่ของประเทศไทยออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกสงวนไว้เป็นพื้นที่ป่าไม้ของชาติ 156 ล้านไร่ หรือครึ่งหนึ่งของพื้นที่ประเทศ อีกส่วนหนึ่งให้จำแนกออกเป็นที่ดินทำกินอีก 156 ล้านไร่

ต่อมาใน พ.ศ. 2528 คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเรื่องนโยบายป่าไม้แห่งชาติ เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2528 ให้มีพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 40 ของเนื้อที่ประเทศ ถึงแม้ว่าจะมีนโยบายและเป้าหมายการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ดังกล่าวแล้วก็ตาม ในปี 2557 พื้นที่ป่าไม้ของชาติคงเหลือเพียง 102.29 ล้านไร่ เท่านั้น ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ รัฐได้มีนโยบายการจัดที่ดินทำกินให้ประชาชนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2480 อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายหลายฉบับ แต่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่ดินของประชาชนได้

ปัจจุบันยังคงมีประชาชนที่มีปัญหาที่ดินทำกิน 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ไร้กรรมสิทธิ์ 480,000 ราย ที่อยู่ในเขตป่าไม้ดังกล่าวข้างต้น และนอกเขตป่าไม้คือ กลุ่มผู้ไร้ที่ดินทำกิน ประมาณ 1 ล้านราย และกลุ่มผู้เช่าที่ดิน ประมาณ 2.6 ล้านครัวเรือน

การที่ป่าไม้ถูกบุกรุกโดยเฉพาะต้นน้ำลำธารนั้นทำให้เกิดสภาพแวดล้อมของชาติขาดสมดุลเกิดภัยพิบัติหลากหลายประการ เช่น ความแห้งแล้ง ดินถล่ม น้ำป่าไหลหลาก นำมาซึ่งความสูญเสียทรัพย์สินและชีวิตของประชาชน ในทำนองเดียวกันปัญหาการถือครองโดยมีการเรียกร้องขอที่ดินทำกินของประชาชนในภาคต่างๆ ตลอดเวลาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติโดยภาพรวมในอนาคต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ขึ้นใหม่เพื่อความมั่นคงของชาติ

✧ วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อรวบรวมนโยบายการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้และนโยบายการจัดที่ดินทำกินของไทยในอดีตจนถึงปัจจุบันและวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงความสอดคล้องและความขัดแย้งระหว่างนโยบายทั้งสองด้านนี้
2. เพื่อทบทวนวิธีปฏิบัติในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้และการจัดที่ดินทำกินในอดีตถึงปัจจุบันรวมทั้งปัญหาและอุปสรรค
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกับการศึกษากรณีการจัดที่ดินทำกินในต่างประเทศ เช่น ประเทศอิสราเอล และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
4. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้และการจัดที่ดินทำกินที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาวในอนาคต

✧ ขอบเขตการศึกษา

เน้นการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดที่ดินทำกิน โดยมีขอบเขตดังนี้

(1) เป็นการรวบรวมนโยบายการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้และนโยบายการจัดที่ดินที่ปรากฏในรูปของกฎหมายตั้งแต่ พ.ศ. 2481 รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 และคำแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา และเหตุการณ์ที่สำคัญในอดีตถึงปัจจุบัน

(2) ทบทวนวิธีปฏิบัติในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติตามกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรี เช่น การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า การกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ รวมทั้งข้อบังคับและการขออนุญาตใช้พื้นที่ป่าไม้ ตลอดจนการยกเลิกเพิกถอนพื้นที่ป่าไม้ไปเป็นที่ดินทำกิน

(3) ทบทวนวิธีปฏิบัติในการจัดที่ดินทำกินตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติตามกฎหมาย หรือมติคณะรัฐมนตรีที่มีรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดที่ดินผืนใหญ่ นิคมสร้างตนเอง นิคมสหกรณ์ การปฏิรูปที่ดิน การออกหนังสือให้มีสิทธิทำกินชั่วคราว (ส.ท.ก.) และการจัดให้มีโฉนดชุมชน เป็นต้น รวมทั้งข้อบังคับต่างๆ และ สิทธิในที่ดินที่เกษตรกรได้รับ

(4) ทบทวนกรณีศึกษาการจัดที่ดินทำกินในต่างประเทศ เช่น ประเทศอิสราเอล และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เพื่อเป็นการเปรียบเทียบกับกรณีดำเนินการในประเทศไทยรวมทั้งนำผลสำเร็จมาสังเคราะห์เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์

“...เปรียบเทียบความสอดคล้อง
และ ความขัดแย้งระหว่าง..
นโยบายอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้
และ
นโยบายการจัดการที่ดิน...”

“...เน้นการศึกษาเพื่อแก้ไข
ปัญหาการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ที่มี
ส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายการ
จัดที่ดินทำกิน...”

(5) วิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติทั้งจากนโยบายการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ และนโยบายการจัดที่ดินทำกิน โดยใช้ปัจจัย 5 ประการ คือ การเมือง (Political) เงื่อนไขทางสังคม (Social) งบประมาณ (Budgeting) วิชาการ (Technical) และหน่วยงานรัฐ (Bureaucracy) เป็นเครื่องมือว่าปัญหาอุปสรรคนั้นๆ เกิดจากสาเหตุใด รวมทั้งจะระบุถึงสถานการณ์ในอดีตถึงปัจจุบัน

“...พื้นที่ป่าไม้ในปัจจุบันเหลือเพียง 102.29 ล้านไร่ ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 40 ของเนื้อที่ประเทศ หรือ 128 ล้านไร่...”

✂ กรอบแนวคิดในการศึกษา

ถึงแม้ว่าได้มีการกำหนดนโยบายอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้และนโยบายการจัดที่ดินทำกินมาเป็นเวลากว่า 70 ปีเศษแล้วก็ตาม นโยบายทั้งสองด้านยังคงมีปัญหา พื้นที่ป่าไม้ในปัจจุบันเหลือเพียง 102.29 ล้านไร่ ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 40 ของเนื้อที่ประเทศ หรือ 128 ล้านไร่ ในขณะเดียวกันยังคงมีผู้มีปัญหาที่ดินทำกิน 3 กลุ่ม คือ ผู้ไร้กรรมสิทธิ์ ผู้ไร้ที่ดินทำกิน และเช่าที่ดินจำนวนมาก อาจเป็นเพราะนโยบายและการดำเนินการในอดีตถึงปัจจุบันมิได้ครอบคลุมทั้งระบบ มีการแก้ไขปัญหาเฉพาะด้านอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้หรือการจัดที่ดินทำกินโดยอิสระจึงมีความขัดแย้งเกิดขึ้นตลอดมา หากรัฐมีนโยบายที่จะอนุรักษ์พื้นที่ป่าไว้ให้ได้ร้อยละ 40 ของเนื้อที่ของประเทศ และต้องการจัดที่ดินทำกินให้กับประชาชนทั้ง 3 กลุ่มแล้ว จะต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ขึ้นใหม่โดยยึดนโยบายการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้เป็นหลักและเชื่อมโยงไปกับนโยบายการจัดที่ดินทำกินที่อาจกำหนดทางเลือกขึ้นใหม่ ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคตซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาได้ทั้งการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้และจัดที่ดินทำกินควบคู่กันไป

“อาจเป็นเพราะนโยบายและการดำเนินการในอดีต...มิได้ครอบคลุมทั้งระบบ มีการแก้ไขปัญหาเฉพาะด้าน...โดยอิสระ จึงมีความขัดแย้งเกิดขึ้นตลอดมา...”

✂ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ที่มาของข้อมูลที่จะทำการรวบรวมนั้นจะมาจาก กฎ ระเบียบ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา มติคณะรัฐมนตรี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - 11 แผนบริหารราชการแผ่นดิน มติคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ และนโยบายการจัดที่ดินทำกินรายงานประจำปีของหน่วยงานต่างๆ และรายงานงานวิจัยของสถาบันทางวิชาการ รวมทั้ง รายงานการศึกษารณีการจัดที่ดินในต่างประเทศจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

✧ วิธีการศึกษา

- (1) รวบรวมนโยบายการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ และนโยบายการจัดที่ดินทำกิน รวมทั้งเหตุการณ์ที่สำคัญจากอดีตถึงปัจจุบัน
- (2) ทบทวนวิธีปฏิบัติในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ และการจัดที่ดินทำกินจากอดีตถึงปัจจุบัน
- (3) ทบทวนผลสำเร็จของการศึกษากรณีการจัดที่ดินทำกินในต่างประเทศ เช่น ประเทศอิสราเอล และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เพื่อมาเปรียบเทียบกับกรณีของประเทศไทย
- (4) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบายการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ และการจัดที่ดินทำกิน
- (5) วิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานรวมทั้งสถานการณ์ในแต่ละช่วงเวลา
- (6) สังเคราะห์แนวคิดในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศในอนาคต แล้วกำหนดยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ป่าไม้และการจัดที่ดินทำกินขึ้นมาใหม่

✧ โจทย์วิจัย

การศึกษานี้ได้มีแนวคิดว่ายุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้และการจัดที่ดินทำกินที่จะส่งผลให้เกิดความมั่นคงของชาตินั้น จะต้องแก้ไขปัญหา 6 ประการ ที่กำหนดเป็นโจทย์วิจัย คือ

- (1) หากจะคงเป้าหมายพื้นที่ป่าไม้ไว้ที่ร้อยละ 40 หรือ 128 ล้านไร่แล้วจะมีวิธีใดเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ที่มีอยู่เพียง 102.1 ล้านไร่ ในปัจจุบันให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว
- (2) กลุ่มผู้ไร้กรรมสิทธิ์ คือคนที่ทำกินและอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าจำนวน 480,000 ราย จะจัดการอย่างไร ให้อาศัยอยู่ต่อไปหรืออพยพออกจากพื้นที่ป่าไม้
- (3) ที่ดินที่จะจัดให้กับผู้ไร้ที่ดินทำกินและผู้เช่าที่ดินจะได้มาจากไหนโดยวิธีใด
- (4) จะจัดที่ดินทำกินในรูปแบบไหน โดยใช้กฎหมายที่มีอยู่ฉบับใดหรือจะตราขึ้นใหม่ รวมทั้งสิทธิในที่ดินที่จะมอบให้แก่เกษตรกรจะเป็นรูปแบบใด
- (5) จะป้องกันการจำหน่ายจ่ายโอนที่ดินที่จัดให้เกษตรกรได้อย่างไร และ
- (6) กฎระเบียบที่มีอยู่ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้และการจัดที่ดินทำกินมีข้อขัดแย้งจนเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานหรือไม่

“...ยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้และการจัดที่ดินทำกินที่จะส่งผลให้เกิดความมั่นคงของชาตินั้น...
จะต้องแก้ไขปัญหา 6 ประการที่กำหนดเป็นโจทย์วิจัย...”

✧ สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากโจทย์วิจัยทั้ง 6 ประการข้างต้นจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยอิสระได้ จะต้องแก้ไขไปพร้อมกันในลักษณะบูรณาการหรือเชื่อมโยงระหว่างปัญหาและระหว่างนโยบายด้านการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้และการจัดที่ดินทำกินควบคู่กันไปด้วย

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการทบทวนนโยบายการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้และการจัดที่ดินทำกิน รวมทั้งวิธีปฏิบัติและผลการดำเนินงาน แล้วทำการวิเคราะห์โดยปัจจัย 5 ประการ คือ การเมือง เศรษฐกิจทางสังคม สถาบัน งบประมาณ และวิชาการ เพื่อหาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

พบว่าการทำงานทั้งด้านการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้และการจัดที่ดินทำกินที่ไม่มีประสิทธิภาพนั้นเกิดจาก

(1) **นโยบายไม่มีเอกภาพ** รวมทั้งการนโยบายการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้กับการจัดที่ดินทำกินเป็นไปโดยอิสระ ไม่มีการเชื่อมโยงสอดคล้องตามหลักวิชาการ

(2) **มีเงื่อนไขทางสังคม** ที่กลุ่มผู้มีปัญหาที่ดินทำกิน ทั้งผู้ไร้กรรมสิทธิ์และผู้ไร้ที่ดินทำกิน เรียกร้องให้ยกเลิกเพิกถอนพื้นที่ป่าไม้มาเป็นที่ดินทำกิน

(3) **ขั้นตอนทางด้านสถาบัน** มีความยุ่งยาก ล่าช้า มีกฎหมายหลายฉบับที่มีข้อแตกต่างที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม

(4) **งบประมาณไม่เพียงพอ** เนื่องจากมีพื้นที่ในโครงการจัดที่ดินจำนวนมาก งบประมาณในการพัฒนาจึงไม่เพียงพอสำหรับทุกหน่วยงาน และ

(5) **งานด้านวิชาการ** ไม่สามารถนำมาใช้ได้เพราะมีผลจากนโยบาย

ถึงแม้ว่าปัญหาและอุปสรรคเกิดจากภาพรวมของปัจจัยทุกด้านก็ตาม แต่ปัจจัยเรื่องการเมืองจะมีผลมากที่สุดจากประเด็นที่พบนี้ได้นำไปสังเคราะห์กับบทเรียนจากต่างประเทศ และความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ และได้กำหนดยุทธศาสตร์ขึ้น 3 ด้าน คือ

“..โจทย์วิจัยทั้ง 6 ประการ...
จะไม่สามารถแก้ไขปัญหาใด
ปัญหาหนึ่งโดยอิสระได้ จะต้อง
แก้ไขไปพร้อมกันในลักษณะ
บูรณาการหรือเชื่อมโยง
ระหว่างปัญหาและระหว่าง
นโยบายด้านการอนุรักษ์พื้นที่
ป่าไม้และการจัดที่ดินทำกิน
ควบคู่กันไปด้วย...”

ยุทธศาสตร์ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ มี 4 มาตรการ 12 แนวทาง ดังนี้

มาตรการที่ 1 การพัฒนากฎหมาย มี 3 แนวทาง คือ (1) การตรากฎหมายขึ้นใหม่ (2) การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่บังคับใช้ในปัจจุบัน และ (3) ยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่บังคับใช้ในปัจจุบัน

มาตรการที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือการบริหารจัดการ การดำเนินการตามมาตรการนี้มี 3 แนวทาง คือ (1) การกำหนดแนวเขตป่าไม้ (2) การสำรวจจัดทำทะเบียนผู้อยู่อาศัยและทำกิน ในเขตป่าไม้ และ (3) การจัดทำฐานระบบข้อมูลผู้ได้รับการจัดที่ดินทำกินของรัฐ

มาตรการที่ 3 การเสริมสร้างความเข้มแข็งตลาดซื้อ - ขายไม้ มี 2 แนวทาง คือ (1) การตั้งตลาดกลางซื้อ - ขายไม้ในภาคต่างๆ ของประเทศ (2) พัฒนาระบบฐานข้อมูลการซื้อขาย ไม้ที่มีประสิทธิภาพ

มาตรการที่ 4 สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ มาตรการนี้มี 4 แนวทาง คือ (1) การใช้เวทีประชาคมในการขับเคลื่อน (2) สนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ (3) จัดตั้งกองทุนสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ (4) สร้างเสริมจิตสำนึก ในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้

ยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ มี 3 มาตรการ 5 แนวทาง ดังนี้

มาตรการที่ 1 การอนุรักษ์ฟื้นฟูต้นน้ำลำธารและเพิ่มพื้นที่ป่าไม้มี 2 แนวทาง คือ (1) ป้องกันและรักษาพื้นที่ป่าไม้ที่เสื่อมโทรม (2) สนับสนุนการเพิ่มพื้นที่ป่า

มาตรการที่ 2 การแก้ไขปัญหาผู้บุกรุกเข้าทำกินและอยู่อาศัยในเขตป่าไม้ในปัจจุบัน มี 2 แนวทาง คือ (1) จัดระเบียบในการอยู่อาศัยและทำกิน (2) จัดที่ดินให้ในรูปสหกรณ์แทนรายบุคคล

มาตรการที่ 3 การลดจำนวนผู้อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้ มาตรการนี้มีแนวทางเดียวคือ การฝึกอาชีพให้แก่บุตรหลาน ผู้ได้รับการจัดที่ดินในเขตป่าไม้

“ยุทธศาสตร์ด้านการเพิ่ม
ประสิทธิภาพการบริหาร
จัดการ...”

มี 4 มาตรการ 12 แนวทาง...”

“ยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์
พื้นที่ป่าไม้...”

มี 3 มาตรการ 5 แนวทาง...”

ยุทธศาสตร์ด้านการจัดที่ดินทำกิน มี 3 มาตรการ 8 แนวทาง ดังนี้

มาตรการที่ 1 การจัดที่ดินทำกินในอนาคตมี 2 แนวทาง (1) การจัดหาที่ดินที่จะนำมาจัดให้แก่ผู้ไร้ที่ดินทำกิน (2) การให้สิทธิในที่ดินในโครงการจัดที่ดินทำกิน

มาตรการที่ 2 การแก้ไขปัญหาโครงการจัดที่ดินทำกินที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันมี 4 แนวทาง (1) การตรวจสอบการเปลี่ยนมือหรือโอนสิทธิในเขตปฏิรูปที่ดิน (2) เร่งรัดการสิ้นสุดสภาพโครงการจัดที่ดินทำกินตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 (3) การจัดหาโครงสร้างพื้นฐานในเขตปฏิรูปที่ดิน (4) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

มาตรการที่ 3 การป้องกันการขายที่ดินที่รัฐจัดไว้ในโครงการจัดที่ดินทำกินมี 2 แนวทาง (1) ติดตามการครอบครองและทำประโยชน์ในโครงการจัดที่ดินทำกิน (2) ระวังการจัดที่ดินทำกินให้กับผู้ที่เคยได้รับที่ดินทำกินจากรัฐ

“...ยุทธศาสตร์ด้านการจัดที่ดิน
ทำกิน..
มี 3 มาตรการ 8 แนวทาง...”

ผู้ที่สนใจสามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
ได้ที่ www.agripolicyresearch.com/

✦จัดทำโดย

สำนักประสานงาน “งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตรและเสริมสร้างเครือข่ายงานวิจัยเชิงนโยบาย”

สถาบันคลังสมองของชาติ ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ดร.ปิยะทัศน์ พาหอนุรักษ์ และ คุณวรภัทร จิตรไพศาลศรี

โทร. 02 640 0461 ต่อ 114, 105 Email piyatat@knit.or.th, worapat@knit.or.th